

Врз основа на член 48 став 1 точка 7 од Законот за Народната банка на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 158/10, 123/12, 43/14, 153/15 и 6/16), и член 42 став 1 од Законот за платен промет („Службен весник на Република Македонија“ бр. 113/07, 22/08, 159/08, 133/09, 145/10, 35/11, 11/12, 59/12, 166/12, 170/13, 153/15 и 199/15), гувернерот на Народната банка на Република Македонија донесе

ПРАВИЛА за работа на Македонскиот интербанкарски платен систем

I. ОПШТИ ОДРЕДБИ

1. Македонскиот интербанкарски платен систем (во натамошниот текст: МИПС) претставува бруто-систем за порамнување во реално време (РТГС-систем) кој Народната банка на Република Македонија (во натамошниот текст: Народната банка) им го става на располагање на овластените учесници согласно со точка 3 од Правилата за работа на МИПС (во натамошниот текст: Правила).

Народната банка преку МИПС на овластените учесници на МИПС им овозможува плаќања и приливи во денари и во евра во земјата и прекугранични плаќања и приливи во евра преку платниот систем ТАРГЕТ 2 на Европскиот систем на централни банки во согласност со Законот за платен промет и Законот за девизно работење.

За плаќањата и приливите во евра, овластен учесник – банка, во смисла на став 2 од оваа точка, е банка, филијала на странска банка и подружница на банка која ги исполнува условите за вршење работи со странство согласно со Законот за банките.

II. СМЕТКИ ВО МИПС

2. Учесникот може да отвори сметки во денари и/или евра во Народната банка во МИПС. Отворањето сметка во МИПС се регулира со посебен Договор помеѓу Народната банка и учесникот. Сите промени на сметката се евидентираат на бруто-основа во реално време.

Под „бруто-основа“ се подразбира поединечна обработка на сите пораки. Под „реално време“ се подразбира обработка на пораките во системот во најкус можен рок.

Учесникот може да овласти и други учесници во МИПС да ги задолжуваат неговите сметки, со поднесување на образецот Овластување за задолжување на сметка од друг учесник.

Учесникот може да ја овласти Народната банка да му ги блокира одливите од сметката во определен период, согласно со образецот Овластување за блокирање на одливите од сметката.

Учесниците во МИПС може да опслужуваат сметки на други субјекти кои имаат отворено сметка во Народната банка. Субјектите чишто сметки се опслужуваат поднесуваат образец Овластување за опслужување на сметката на подносителот во Народната банка од страна на учесник во МИПС.

III. ОВЛАСТЕНИ УЧЕСНИЦИ

3. МИПС е затворен систем со познат број учесници. Учесници во МИПС може да бидат:
- Народната банка;
 - банките;
 - брокерските друштва;
 - клириншките системи;
 - трезорските системи; и
 - останатите институции согласно со договор со Народната банка.

IV. УЧЕСТВО ВО МИПС

4. Сите податоци во врска со работењето во МИПС, учесникот ги поднесува на обрасци пропишани од Народната банка, освен ако за одредена намена не е пропишан образец. Форматот на пропишаните обрасци е даден во прилог 1 кој е составен дел на овие Правила.

Обрасците се заверуваат со:

- потпис на лицето овластено да го застапува учесникот, ако се работи за ДОГОВОР за учество во МИПС, БАРАЊЕ за учество во МИПС, ПРИЈАВА за одговорен службеник во врска со МИПС кај учесникот или ОВЛАСТУВАЊЕ за задолжување на сметка од друг учесник;
- потпис на службеникот за сигурност ако се работи за ПРИЈАВА на јавен клуч; или
- потпис од одговорниот службеник во врска со МИПС за другите обрасци.

При доставување на обрасците секогаш треба да се доставува последната верзија. Погрешно пополнетите обрасци се неважечки.

Во случај на промена на претходно доставените податоци, се пополнува нов образец. Со неговото доставување во Народната банка, податоците од претходниот образец со ист наслов престануваат да важат.

На документи и обрасци каде што е предвидено да се потпишува одговорно лице претходно пријавено со обрасците во Народната банка, неговиот потпис може да биде заменет со потпис на лице овластено да го застапува учесникот.

5. За зачленување во МИПС, учесникот треба да достави БАРАЊЕ за учество во МИПС.

Во барањето учесникот треба да пријави банкарски код за идентификација (кодот BIC) кој ќе го користи за работа во МИПС. Овој код треба да биде во сопственост на учесникот.

Барањето треба да се поднесе најдоцна 30 дена пред предвидениот термин за започнување со работа во МИПС. По исклучок, Народната банка може да одобри започнување со работа и во пократок рок.

По обработката на барањето, Учесникот треба да склучи ДОГОВОР за учество во МИПС и да назначи одговорен службеник во врска со МИПС со доставување на ПРИЈАВА на одговорен службеник во врска со МИПС кај Учесникот.

Комуникацијата за сите прашања во врска со МИПС се одвива преку одговорниот службеник, освен ако поинаку не е утврдено со овие правила.

6. Учесникот може да пренесува пораки во МИПС на еден од пропишаните начини на пренесување пораки до МИПС. Учесникот е должен да пријави на кој начин ќе ги пренесува пораките во МИПС. За таа цел се поднесува образецот ПРИЈАВА на начинот на пренесување на пораките во МИПС.

Документите за начините за пренесување на пораките во МИПС се составен дел на овие правила.

Учесникот безусловно се обврзува:

- да ја извести Народната банка за секој проблем во врска со услугите што ги користи во МИПС;
- да соработува во врска со испитувањето, утврдувањето и разрешувањето на евентуален проблем;
- да се придржува на инструкциите кои ги добива од овластените лица во Народната банка;
- да ги исправи веднаш евентуалните грешки кои може да се појават во текот на работењето, кои се во негова одговорност;
- да одговори исправно и брзо на секоја процедура на исправка на грешките или на мерките кои ги преземаат овластените лица во Народната банка за да се отстрани евентуалниот проблем во врска со обезбедувањето на услугите што ги овозможува системот МИПС.
- да ги извести одговорните лица во Народната банка веднаш штом увиди некакви недостатоци за безбедноста, што може да влијаат на услугите што ги користи во МИПС.
- да ги извести одговорните лица во Народната банка веднаш штом увиди некакви неавторизирани активности во системот МИПС.

Сите контакти со Народната банка во врска со МИПС се остваруваат преку лицата одговорни за МИПС чишто детали за контакт се дадени во прилогот 2, кој е составен дел на овие правила.

7. Народната банка може привремено или трајно да го отстрани секој учесник во МИПС, доколку:

- учесникот го изгуби статусот што му овозможува да биде учесник согласно со точка 3 на овие правила;
- кај учесникот е воведена стечајна постапка;
- учесникот ги прекрши прописите на Народната банка;
- учесникот не исполнува еден или повеќе критериуми за учество во МИПС;
- учесникот предизвикува сериозни проблеми во работењето на МИПС и со тоа претставува сериозен ризик за системот;
- учесникот презема активности со кои се попречува работењето на системот МИПС; и
- учесникот не ги исполнува обврските коишто произлегуваат од: Договорот за Учество во МИПС, Правилата и документите што произлегуваат од овие правила.

Учесникот ќе биде писмено известен за причините за отстранувањето од системот МИПС.

8. За веродостојноста на пораките пратени од учесникот, правото за испраќање и примање на пораките кај учесникот, кодирањето, содржината на примените пораки од МИПС, пратените пораки до МИПС и нивното навремено пристигнување во МИПС одговара учесникот.

Секое прекршување што се однесува на вработените, секторите или на останатите ограничувања на правото на праќање и примање на пораките во

внатрешните односи на учесникот, немаат влијание врз валидноста на пораките во однос на другите учесници и во однос на Народната банка.

Податоците што ги поседува учесникот коишто произлегуваат од електронската комуникација на МИПС не смеат да се користат за цели со кои би се кршеле законските прописи. Користењето на податоците за такви цели е во целосна одговорност на учесникот.

9. Учесникот е должен да го пријави својот службеник за сигурност во МИПС. Пријавувањето се изведува со пополнување на ПРИЈАВАТА на службеник за сигурност во МИПС кај учесникот.

Во надлежност на службеникот за сигурност е креирање електронски клуч за автентификација за логичкиот терминал на банката, пријавувањето на електронските клучеви за автентификација и инсталирање на јавниот електронски клуч на МИПС кај учесникот.

Во случај на потреба, службеникот за сигурност кај учесникот доставува Пријава на јавен клуч на учесникот и корисниците до службеникот за сигурност во МИПС во Народната банка, инсталира и менува лозинки за пристап до системот и се грижи за сигурноста на логичкиот терминал од страна на учесникот.

Со своите активности тој не смее да ја наруши комуникацијата во системот.

10. Размената на јавните клучеви на учесниците во МИПС се остварува со службеникот за сигурност во МИПС, чии детали за контакт се дадени во прилогот 2 кој е составен дел на овие правила. Размената на клучеви може да се одвива на два различни начина:

- редовна размена на клучеви; и
- вонредна размена на клучеви.

Редовната размена на клучеви се одвива во точно определен временски период за кој учесниците се информираат со известување од страна на Народната банка. Сите учесници се должни преку службеникот за сигурност да пријават нови јавни клучеви во определениот термин.

Народната банка може да определи термин за редовна размена и пред истекот на важноста на претходните јавни клучеви.

Вонредната размена на клучеви може да се случи пред редовната размена, на барање на учесникот во МИПС, при што може да се вршат следните постапки:

- доставување нов клуч на учесникот; и
- поништување на претходно разменетиот јавен клуч на учесникот.

При новата размена, клучевите треба да важат до пропишаниот рок на важење од последното известување на Народната банка за редовна размена на клучеви. Клучевите може да важат најрано од првиот нареден ден по доставувањето во Народната банка.

Јавениот клуч на учесникот го поништува учесникот на барање на службеникот за сигурност во МИПС. По исклучок, во итни случаи, поништувањето може да се изврши веднаш со телефонски повик на службеникот за сигурност во МИПС кај учесникот до одговорниот службеник за МИПС во Народната банка. По приемот на телефонскиот повик, одговорниот службеник во Народната банка врши проверка на веродостојноста на телефонскиот повик со повторен телефонски повик до службеникот за сигурност во МИПС кај учесникот врз основа на податоците за телефонскиот број претходно пријавени во Народната банка со соодветен образец, а

учесникот е должен во рок од 60 минути од телефонскиот повик да достави барање за поништување на јавниот клуч по телефакс. Писменото барање за поништување на јавниот клуч, треба да пристигне во Народната банка во рок од 48 часа од моментот на телефонскиот повик.

Народната банка се обврзува во период не подолг од 60 минути по приемот на барањето за поништување на јавниот клуч по телефакс да ги спроведе потребните промени во системот МИПС поврзани со поништувањето и за тоа да го извести учесникот преку системот МИПС.

Учесникот е одговорен за сите последици настанати во рамките на периодот од претходниот став од оваа точка.

11. Во случај на промени кај одговорните лица и податоците за нив, како што се: напуштање на работното место, промена на работното место, промена на телефони и слично, учесникот е должен да ја извести Народната банка со доставување нов образец.

12. Одговорните лица кои се пријавени во Народната банка се должни да ги познаваат Правилата и соодветните документи коишто произлегуваат од овие правила.

Последиците коишто произлегуваат од непознавање или неспроведување на одредбите од Правилата и соодветните документи коишто произлегуваат од овие правила ги сноси учесникот кој ги пријавил одговорните лица.

V. ОБРАБОТКА НА ПОРАКИ

13. Преносот на средства помеѓу учесниците во денари и евра во земјата и прекуграничните плаќања и приливи во евра преку системот ТАРГЕТ 2 и вршењето на останатите работи во МИПС се врши со соодветно пропишани пораки. Намената на пораките е утврдена со документот Стандард за намената и форматот на пораките во МИПС, кој е составен дел на овие правила. Пораките ќе бидат обработени само ако ги исполнуваат следниве услови:

- пораката треба да биде примена на пропишаниот начин за пренесување пораки, кој го избрал учесникот;
- пораката треба да е во формат пропишан од Народната банка, согласно со документот Стандард за намената и форматот на пораките во МИПС;
- пораката треба да содржи податоци за проверка на автентичноста;
- пораката треба да пристигне кај Народната банка во текот на работното време на МИПС за секој поединечен тип порака;
- сметката на налогодавачот и/или налогопримачот кај Народната банка, која е потребна за обработка на една порака, треба јасно да ги содржи потребните информации.
- да не постои забрана за работење на сметките или учесниците кои се вклучени во трансакцијата.

Пораката којашто системот МИПС не може да ја обработи ќе биде одбиена, преку испраќање соодветна порака за грешка, и нема да се уважи.

Електронските пораки и документи кои ги задоволуваат алинеите од став 1 од оваа точка, со кои системот МИПС комуницира со учесниците, ја имаат истата важност како да се издадени во хартиена форма.

Пораките за плаќања во денари може да имаат датум на валута само за тековниот работен ден. Пораките за прекугранични плаќања во евра преку

системот ТАРГЕТ 2 може да имаат датум на валута до пет наредни работни денови.

14. Пораките за пренос на средства, коишто се примени во МИПС, ќе бидат реализирани ако има доволно покритие на сметката на учесникот и ако не постојат пораки за пренос на средства со еднаков или повисок степен на приоритет во редот на чекање, согласно со точка 18 од овие правила.

За прекуграничните плаќања во евра преку системот ТАРГЕТ 2, пораката покрај условите од став 1 на оваа точка треба да биде обработена и од системот ТАРГЕТ 2, за која системот МИПС прима соодветна порака за статусот на порамнување од системот ТАРГЕТ 2 и согласно со Стандардот за намената и форматот на пораките во МИПС се проследува до учесникот кој го иницирал плаќањето.

Пораката за пренос на средства која нема да биде реализирана согласно со став 1 од оваа точка ќе биде ставена во ред на чекање.

Народната банка ја активира процедурата за разрешување на пораките за плаќања во денари кои се во ред на чекање преку нето-пребивање во следните случаи:

- доколку постојат платни пораки во редот на чекање на два или повеќе учесници, од кои времето на чекање на првата порака за секој учесник е подолго од 120 минути или настапил моментот 7 во работен ден МИПС и ТАРГЕТ 2 и работен ден САМО МИПС,
- на барање на два и повеќе учесници коишто имаат пораки во редот на чекање.

Во процедурата на разрешување, во смисла на претходниот став од оваа точка, за пораките коишто се во ред на чекање со различен степен на приоритет иницирани од ист учесник, предност на извршување имаат оние пораки со повисок степен на приоритет без разлика на времето на пристигање, а за пораките кои се во ред на чекање со ист степен на приоритет иницирани од ист учесник, предност на извршување имаат пораките според времето на пристигнување во системот МИПС, односно пораките коишто пристигнале први.

Пораките за пренос на средствата во денари коишто се во ред на чекање по моментот 10 во работен ден МИПС и ТАРГЕТ 2, односно моментот 8 во работен ден САМО МИПС, ќе му бидат вратени на учесникот.

Пораките за пренос на средствата во евра коишто се во ред на чекање по Моментот 12 во работен ден МИПС и ТАРГЕТ 2, Моментот 8 во работен ден САМО МИПС, односно во Моментот 3 во работен ден САМО ТАРГЕТ2, ќе бидат вратени на Учесникот.

15. Согласно со терминскиот план, во текот на работниот ден Народната банка може да одобри интрадневен кредит на учесниците коишто се овластени банки, согласно со условите пропишани во Одлуката за интрадневен кредит („Службен весник на Република Македонија“ бр. 42/11).

Дирекцијата за платни системи во Народната банка во кој било термин од текот на работниот ден може да одобри и да изврши повеќекратна промена на дозволените дневни пречекорувања за сопствените сметки во МИПС.

16. Народната банка во кој било термин во текот на работниот ден може да пропише и да изврши повеќекратна промена на дневните лимити за сметките на учесниците.

17. Под „покрытие на сметка на учесникот“ се подразбира состојбата на сметката намалена за пропишаните дневни лимити од страна на Народната банка.

18. При испраќање на пораките за пренос на средствата, учесникот може да постави различни степени на приоритет. Пораките за пренос со повисок степен на приоритет ќе бидат обработени пред оние пораки со понизок степен на приоритет кои не се порамнети. Во рамките на ист степен на приоритет поединечните пораки за пренос на средства ќе се обработуваат според редоследот на нивното пристигнување.

Пораките може да имаат степен на приоритет во интервалот од 1 до 99, каде што 1 е највисок, а 99 најнизок степен на приоритет.

Учесникот може да поставува степени на приоритети во интервалот од 10 до 99. Учесникот, при издавањето на ОВЛАСТУВАЊЕ за задолжување на сметка од друг учесник за пренос на средства во денари, може да овласти други учесници да задаваат пораки на товар на неговата сметка со приоритети: од 6 до 99, од 6 до 9 или од 10 до 99.

Доколку не се постави степен на приоритет на пораката, се смета дека степенот на приоритет е 99.

Приоритетите се задаваат со целобројни вредности.

Учесникот кој ја издал пораката може да го менува степенот на приоритет на пораката за пренос на средствата. Промената може да се изврши доколку пораката е во редот на чекање.

19. Учесникот го врши плаќањето во корист на:

- друг учесник кој има сметка во Народната банка;
- друга своја сметка во Народната банка; или
- учесник во системот ТАРГЕТ 2

преку својата сметка во Народната банка која е назначена во пораката или преку друга сметка која е назначена во пораката, ако за неа има овластување да ја задолжува.

20. Евентуалните рекламации на извршените трансакции во МИПС се разгледуваат доколку пристигнат во рок од три дена сметано од моментот на обработката.

При разгледувањето на рекламациите, учесникот е должен да соработува и да ги достави сите барани податоци во врска со работењето во МИПС, а како валидни податоци се сметаат податоците од системот МИПС и електронските пораки од системот МИПС кај учесникот, коишто може да се потврдат дека потекнуваат од МИПС.

VI. ПОВЛЕКУВАЊЕ НА НАЛОЗИТЕ ЗА ПЛАЌАЊЕ

21. Повлекување на една порака за пренос на средства од учесникот е можно само во случај ако пораката е во ред на чекање согласно со точка 14 став 3 од овие правила, односно ако не е извршена.

VII. РАБОТНИ ДЕНОВИ

22. Системот МИПС за плаќањата во денари им стои на располагање на учесниците во сите работни денови.

Работен ден за плаќањата во денари е секој ден освен сабота (со исклучок доколку е прогласена за работен ден со одлука на надлежен орган), недела и празници коишто се прогласени за неработни денови во Република Македонија.

Системот МИПС за плаќањата во евра им стои на располагање на учесниците во сите работни денови на Системот ТАРГЕТ 2 и во сите работни денови за плаќања во денари согласно со ставот 2 од оваа точка.

Народната банка ги известува учесниците за работните денови на МИПС за плаќањата во денари и евра на крајот на годината за наредната година. Народната банка објавува календар на работни денови на МИПС за плаќањата во денари и евра на својата интернет-страница.

VIII. РАБОТНО ВРЕМЕ

23. Активирањето на системот започнува во моментот СИСТЕМСКИ СТАРТ и завршува во моментот СИСТЕМСКИ КРАЈ.

Работното време на МИПС е поделено во фази, во зависност од работните денови на МИПС и ТАРГЕТ2 и дозволените плаќања во денари и евра.

РАБОТЕН ДЕН МИПС И ТАРГЕТ 2 – ПЛАЌАЊА ВО ДЕНАРИ И ЕВРА

Во работните денови на двата платни система, МИПС овозможува плаќања во евра и денари.

Работното време на МИПС е одредено со следните моменти:

Момент 0

Од овој момент МИПС ги обработува приливните пораки од системот ТАРГЕТ 2.

Момент СИСТЕМСКИ СТАРТ

Од овој момент системот им стои на располагање на следните учесници и тие може да доставуваат пораки за пренос на средства:

- банките и Народната банка;
- трезорските системи; и
- останати учесници согласно со точка 3 алинеја 6 од овие правила.

Момент 1

Од овој момент МИПС стои на располагање за клириншките порамнувања на Интернационалниот картичен систем АД Скопје (во натамошниот текст: КаСис).

Момент 2

Од овој момент МИПС стои на располагање за клириншко порамнување на Централниот депозитар за хартии од вредност АД, Скопје (во натамошниот текст: ЦДХВ).

Момент 3

Во овој момент МИПС престанува со примање на пораките за клириншко порамнување на Централниот депозитар на хартии од вредност (во понатамошниот текст: ЦДХВ). До овој момент, ЦДХВ треба да ја доведе својата сметка за порамнување на хартиите од вредност на 0 (нула) денари.

Во овој момент МИПС престанува со примање на пораките за клириншко порамнување на КаСис. До овој момент, КаСис треба да ја доведе својата сметка за порамнување на 0 (нула) денари.

Момент 4

Од овој момент МИПС, стои на располагање за Мастеркард глобал сетлмент сервисис (Mastercard Global Settlement Services) (во натамошниот текст: Мастеркард) и од овој момент Мастеркард може да доставува пораки за клириншко порамнување.

Момент 5

Од овој момент МИПС стои на располагање за Клириншката куќа Клириншки интербанкарски системи АД, Скопје (во натамошниот текст: КИБС) и од овој момент КИБС може да доставува пораки за клириншко порамнување.

Момент 6

Во овој момент МИПС престанува со примање на пораките за клириншко порамнување од КИБС. До овој момент, КИБС треба да ја доведе својата сметка за порамнување на 0 (нула) денари.

Во овој момент МИПС престанува со примање на пораките за клириншко порамнување на Мастеркард. До овој момент Мастеркард треба да ја доведе својата сметка за порамнување на 0 (нула) денари.

Момент 7

Во овој момент МИПС престанува со примање на пораките за пренос на средствата во денари од:

- банките и Народната банка за нивните клиенти;
- трезорските системи; и
- останатите учесници согласно со точка 3 алинеја 6 од овие правила, со исклучок на пораките од ЦДХВ поврзани со порамнувањето трансакции склучени на пазарите преку шалтер.

Момент 8

Во овој момент МИПС престанува со примање на пораките за пренос на средствата во евра од банките за нивните клиенти.

Момент 9

Во овој момент МИПС престанува со примање на пораките за пренос на средствата во евра од Народната банка за нејзините клиенти.

Момент 10

Во овој момент МИПС престанува со примање на секакви пораки за пренос на средства во денари.

По исклучок, по овој момент МИПС прима пораки за одобрување кредит преку ноќ од Народната банка.

Во овој момент МИПС престанува со примање на пораките за порамнување со примена на принципот „плаќање наспроти плаќање“.

Момент 11

Од овој момент МИПС престанува со примање на пораките за одобрување кредит преку ноќ во денари.

Од овој момент МИПС издава изводи за сметките во денари за учесниците.

Момент 12

Во овој момент МИПС престанува со примање на секакви пораки за пренос на средствата во евра од банките.

Момент 13

Во овој момент МИПС престанува со прием на секакви пораки за пренос на средствата во евра од сите учесници во МИПС.

Момент 14

Од овој момент кога МИПС ќе го прими изводот за сметката на Народната банка во ТАРГЕТ2 започнува процедурата за усогласување на податоците. По завршување на процедурата за усогласување на податоците со изводот, системот МИПС издава изводи за сметките во евра на банките и Народната банка.

Момент СИСТЕМСКИ КРАЈ

Исклучување на МИПС.

РАБОТЕН ДЕН САМО МИПС – ПЛАЌАЊА ВО ДЕНАРИ И ДОМАШНИ ПЛАЌАЊА ВО ЕВРА

Во работните денови САМО МИПС, системот МИПС овозможува само плаќања во денари и домашни плаќања (од резидент до резидент) во евра. ТАРГЕТ 2 ќе ги одбие сите плаќања во евра испратени од домашните учесници до странски примачи со ист датум на валута (Т+0), но МИПС ги порамнува домашните плаќања од резидент до резидент во евра, вклучувајќи ги пораките за порамнување со примена на принципот „плаќање наспроти плаќање“. МИПС ги прифаќа плаќањата во евра со наредни датуми на валута.

Системот МИПС нема да добие извод за сметката на Народната банка во ТАРГЕТ 2, поради што процедурата за усогласување на податоците не се применува и МИПС ги издава изводите за сметките во евра на учесниците без усогласување.

Во работните денови САМО МИПС, МИПС ги вчитува состојбите на сметките во денари и евра и во Моментот 9 издава изводи за сметките во денари и евра.

Работното време на МИПС е одредено со следните моменти:

Моментите 1 до 6 во работните денови САМО МИПС се исти како во работните денови МИПС И ТАРГЕТ2.

Момент 7

Во овој момент МИПС престанува со примање на пораките за пренос на средства во денари од:

- банките и Народната банка за нивните клиенти;
- трезорските системи и
- останатите учесници согласно со точка 3 алинеја б од овие правила, со исклучок на пораките од ЦДХВ поврзани со порамнувањето трансакции склучени на пазарите преку шалтер.

Во овој момент МИПС престанува со примање на пораките за пренос на средствата во евра од банките и Народната банка за нивните клиенти.

Момент 8

Во овој момент МИПС престанува со примање на секакви пораки за пренос на средства во денари и евра.

По исклучок, по овој момент МИПС прима пораки за одобрување кредит преку ноќ во денари од Народната банка.

Момент 9

Од овој момент МИПС престанува со примање на пораките за одобрување кредит преку ноќ во денари.

Од овој момент МИПС издава изводи за сметките во денари и евра за учесниците.

Момент СИСТЕМСКИ КРАЈ

Исклучување на МИПС.

РАБОТЕН ДЕН САМО ТАРГЕТ 2 – ПЛАЌАЊА ВО ЕВРА

Во работни денови САМО ТАРГЕТ 2, системот МИПС овозможува само плаќања во евра.

Доколку плаќањата во евра кон странство се со нареден датум на валута, тие се прифаќаат во редица за плаќање во евра со нареден датум на валута, како и во останатите работни денови.

МИПС ги одбива сите плаќања во денари во работните денови САМО ТАРГЕТ 2.

Пораките за порамнување со примена на принципот „плаќање наспроти плаќање“ не се дозволени во работните денови САМО ТАРГЕТ 2.

Во работните денови САМО ТАРГЕТ 2 МИПС ги вчитува состојбите на сметките во денари и евра, но за време на Моментот 5 издава изводи само за сметките во евра.

Во Моментот 5 системот МИПС ќе добие извод за сметката на Народната банка во ТАРГЕТ 2 и ќе започне со редовната процедура за усогласување на податоците.

Работното време на МИПС е одредено со следните моменти:

Момент 0

Од овој момент МИПС ги обработува приливните пораки од системот ТАРГЕТ 2.

Момент СИСТЕМСКИ СТАРТ

Од овој момент системот МИПС стои на располагање за учесниците кои извршуваат плаќања во евра.

Момент 1

Во овој момент МИПС престанува со примање на пораките за пренос на средствата во евра од банките за нивните клиенти.

Момент 2

Во овој момент МИПС престанува со примање на пораките за пренос на средствата во евра од Народната банка за нејзините клиенти.

Момент 3

Во овој момент МИПС престанува со примање на секакви пораки за пренос на средствата во евра од банките.

Момент 4

Во овој момент МИПС престанува со примање на секакви пораки за пренос на средства во евра од сите учесници во МИПС.

Момент 5

Од овој момент кога МИПС ќе го прими изводот за сметката на Народната банка во TARGET2 започнува процедурата за усогласување на податоците.

По завршување на процедурата за усогласување на податоците со изводот, Системот МИПС издава изводи за сметките во евра на банките и Народната банка.

Момент СИСТЕМСКИ КРАЈ

Исклучување на МИПС.

Времето во кое започнуваат пропишаните моменти е дефинирано со Терминскиот план, којшто е даден во Прилог 3 кој е составен дел на овие Правила.

24. За сите останати пораки коишто не претставуваат пренос на средства МИПС стои на располагање од моментот СИСТЕМСКИ СТАРТ до моментот СИСТЕМСКИ КРАЈ.

25. Во итни или непредвидени случаи Народната банка има право да го промени работното време на МИПС, за што ќе ги извести сите учесници во системот МИПС.

Народната банка може да го прекине работењето на МИПС во текот на денот заради:

- одржување кое мора да се изведе во текот на работното време на МИПС;
- постапување по барање на овластени институции, и
- вонредна промена на јавен клуч.

26. Работното време може да биде продолжено по барање на еден или повеќе учесници.

По исклучок од став 1 од оваа точка, работното време за пораките во евра не може да се менува, освен со посебно известување на Народната банка.

Барањето за продолжување на работното време во смисла на став 1 од оваа точка се доставува со порака MT 999, а доколку не постојат технички можности тогаш барањето се доставува по телефакс и телефонски се известува дежурниот оператор на системот МИПС.

Работното време на системот МИПС, во смисла на став 1 од оваа точка, може да се продолжи најмногу 60 минути, независно дали постојат повеќе барања едно по друго.

Продолжувањето на работното време подолго од 60 минути го одобрува Дирекцијата за платни системи во Народната банка.

Учесникот е должен да го достави барањето испратено по телефакс до Народната банка по пошта, најдоцна наредниот работен ден.

При продолжување на работното време сите следни моменти од терминскиот план се поместуваат за одобреното продолжување за пораките во денари, додека пораките во евра се извршуваат без промени на дефинираните моменти.

IX. ИЗВОД

27. За сите реализирани промени на една сметка во еден работен ден на крајот на денот се издава извод.

Изводот содржи почетна состојба на сметката, износ и референца на пораките кои извршиле промена на сметката и завршна состојба на сметката.

Народната банка има право да издаде нов извод за ист датум на валута и по Моментот Системски крај. Во тој случај, за конечен извод се смета изводот кој е издаден најдоцна, а сите претходни изводи во рамките на истиот датум на валута се сметаат за прелиминарни.

Доколку Народната банка не прими писмена рекламација на содржината на изводот во рок од три дена по издавањето на изводот, се смета дека учесникот се согласува со состојбата на сметката.

Народната банка не смее да врши никакви промени на состојбата на сметките на учесниците за работни денови кои му претходат на тековниот работен ден.

X. БЛОКИРАЊЕ СМЕТКА

28. Народната банка има право да ја блокира сметката на учесникот.

Сметката може да биде блокирана за сите приливи, за сите одливи или за сите приливи и одливи.

Блокирањето на сметката стапува во сила веднаш и тоа му се соопштува на учесникот.

Блокирањето на сметката предизвикува пораките за прилив и/или одлив на одредената сметка да не бидат извршени веднаш, туку остануваат во редот на чекање. Ако сметката се деблокира во текот на денот, тие се извршуваат, а ако не се деблокира, на крајот на денот се поништуваат.

Во случај некој учесник да уплати средства кон сметка која е блокирана за прилив, ќе биде соодветно известен дека сметката е блокирана, а пораката ќе остане во редот на чекање.

XI. НАДОМЕСТОК

29. За активностите во МИПС се наплатува надоместок, согласно со Одлуката за единствената тарифа на надоместоците за услугите што ги врши Народната банка на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 100/12, 50/13, 63/13, 121/13, 116/14, 49/15 и 112/15).

XII. АРХИВИРАЊЕ

30. Учесникот е должен да врши архивирање на податоците коишто произлегуваат од неговата комуникација со системот МИПС.

Чувањето на архивираните податоци учесникот го усогласува со постојните прописи.

31. Народната банка се обврзува на учесникот да му достави копија на пораката преку системот МИПС, со датум на валута не постар од седум дена.
Учесникот може да побара и копија на пораки кои се со постар датум на валута со претходно писмено барање потпишано од страна на одговорниот службеник во врска со МИПС кај учесникот.

XIII. БАРАЊА ЗА СИГУРНОСТ ЗА УЧЕСНИЦИТЕ ВО МИПС

32. Учесникот треба да има процедура за да осигура непрекинатоство во работењето и да обезбеди обработка на пораките во вонредни услови.
Учесникот треба да има воспоставени соодветни безбедносни контролни механизми за заштита на својот интерен систем од неавторизиран пристап и злоупотреба.
Учесниците во МИПС треба да склучат договори за услужни нивоа со добавувачите на софтвер, хардвер и на телекомуникациски услуги, како и други критични услуги поврзани со работењето на МИПС.

XIV. ПРОЦЕДУРИ ВО СЛУЧАЈ НА ПРЕКИН НА РАБОТЕЊЕТО НА МИПС

33. При вонредни надворешени настани, или во случај на прекин на некоја компонента на МИПС или телекомуникациска мрежа коешто може да доведе до опасност од прекин на редовните операции во МИПС, Народната банка има право да преземе мерки за да се обезбеди непрекинатоство во работењето и обработка на пораките во вонредни услови.
При настанување прекин, Народната банка може да побара учесниците да ги доставуваат пораките до резервната локација на МИПС. Народната банка има право да го смени работното време на МИПС, при што треба да ги информира учесниците за промените што е можно поскоро.

XIV. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

34. На денот на влегувањето во сила на овие правила, престануваат да важат Правилата за работа на МИПС од 20.6.2008 година и анексите 1, 2, 3 и 4 на овие правила.
Овие правила влегуваат во сила на 12 декември 2016 година.
Барањата од точка 32 став 3 треба да бидат исполнети најдоцна во период од една година од денот на влегувањето во сила на овие правила.

Бр. 36017

7.12.2016 година

Скопје

Гувернер

Димитар Богов

Прилог 1

БАРАЊЕ за учество во Македонскиот интербанкарски платен систем (МИПС) на Народна банка на Република Македонија	
☐ Ново ☐ Промена ☐ Бришење (означете само едно)	
Датум: <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> . <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> . <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> година	Број: _____
А) ИНСТИТУЦИОНАЛНИ ДЕТАЛИ	
1. Целосен назив на учесникот и единствен матичен број на субјектот (ЕМБС)	ЕМБС: _____
2. Краток назив	
3. Официјална адреса на учесникот (поштенска адреса)	
4. Адреса каде што е сместен системот за комуникација со МИПС (поштенска адреса)	
5. Водечки број на институцијата	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
6. Код ВІС	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
7. Учесникот се зачленува како: (Означете со X)	☐ Банка
	☐ Клириншки систем
	☐ Трезорски систем
	☐ Останата институција:
8. Датум на ефективно учество	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> . <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> . <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> година
9. Прилози кон формуларот	

___ / ___

Иницијали

страница 1/2

Б) НАЧИНИ НА ПРЕНЕСУВАЊЕ НА ПОРАКИТЕ

При преносот на пораките во МИПС, ќе ги користиме следните начини на пренесување пораки:

(пополнете само по едно квадратче во редовите 10 и 11 со X)

10. Начин број 1	☐ Примарен	☐ Резервен	☐ Не се користи
11. Начин број 2	☐ Примарен	☐ Резервен	☐ Не се користи

Со потпишувањето на ова барање учесникот ги прифаќа Правилата за работа на МИПС и сите наредни измени и дополнувања на овие правила.

Доколку не се прифаќаат измените и дополнувањата, учесникот може еднострано да побара исклучување од МИПС пополнувајќи ист ваков формулар.

Име и презиме на директорот

Примил:

Име и презиме на овластеното лице во
Народната банка на Република
Македонија

Потпис

Датум:

Час:

Учесникот не смее да пополнува во полињата со сива позадина коишто треба да ги пополни Народната банка.

Назив на учесникот во МИПС

ПРИЈАВА НА ЈАВЕН КЛУЧ

Со оваа пријава сакаме да го пријавиме следниот јавен клуч:

кој ќе се користи за:

- Потпишување на Блокот 4 на пораките во МИПС

Потпишување на целата порака

(пополнете **само** едно)

како јавен клуч на _____.

Клучот важи до ____-____-____ година.

1. Примил и проверил:

датум и време

2. Потврдил:

датум и време

3. Внел во системот:

датум и време

ПОПОЛНУВА НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Потпис на овластеното лице за
сигурност во МИПС кај учесникот

Ве молиме почнувајќи од година

да го **регистравате** ова овластување

да го **избришете** овластувањето број _____

за сметката број: на индиректниот учесник.

Со ова овластување **индиректниот учесник** го овластува директниот учесник да ја опслуж неговата сметка во Народната банка на Република Македонија преку Македонскиот интербанкарски платен систем.

Народна банка на Република Македонија се овластува да обработува пораки од директниот учесник согласно со договорот за учество во Македонскиот интербанкарски платен систем, а на товар и во корист на сметката на индиректниот учесник, коишто ќе се сметаат како да се пратени од индиректниот учесник. Исто така, Народната банка на Република Македонија се овластува да го известува директниот учесник за состојбата на сметката на индиректниот учесник, со што ќе се смета дека е известен индиректниот учесник.

Начинот и динамиката на пренесување на информациите поврзани со сметката на индиректниот учесник се на договорна основа помеѓу индиректниот и директниот учесник.

При регистрарање ново или промена на овластувањето, потребна е согласност од индиректниот и од директниот учесник. При бришење на овластувањето, потребна е согласност само од индиректниот учесник.

За сите промени треба да се извести Народната банка на Република Македонија најмалку седум (7) дена однапред. Во случај на потреба од итно бришење на овластувањето, тоа може да се оствари и во тековниот ден, по што индиректниот учесник може да продолжи со извршување на платните налози преку Народната банка на Република Македонија.

Индиректен учесник

Име и презиме на директорот

Потпис

Директен учесник

Име и презиме на директорот

Потпис

Примил:

Име и презиме на овластеното лице на
Народната банка на Република
Македонија

Потпис

Датум:

Час:

**ОВЛАСТУВАЊЕ
за блокирање на одливите од сметката**

Кон договорот за отворање сметка во МИПС Бр. _____ од . .

1. Целосен назив на учесникот и единствен матичен број на субјектот (ЕМБС)

ЕМБС: _____

2. Краток назив

3. Официјална адреса (поштенска адреса)

Ве молиме почнувајќи од . . година на нашата

сметка во МИПС број:

- да го **регистравате** овластувањето за блокирање на одливите со трансакции со степен на приоритет од 10 до 99
- да го **избришете** овластувањето за блокирање на одливите со трансакции со степен на приоритет од 10 до 99

во периодот од 10 до 11 часот.

Забелешка: Согласно сме горенаведениот период да биде променет на писмено барање од Централниот депозитар на хартии од вредност до Народната банка на Република Македонија.

Датум
 . .

Име и презиме на директорот

Потпис

Прилог 2

Лица за контакт за работењето на МИПС во Народната банка

Службеник за сигурност во МИПС во Народната банка:

- телефон: (02) 3 108 449 и
- е-пошта mips_rtgs@nbrm.mk.

Одговорен службеник за МИПС во Народната банка:

- телефон: (02) 3 108 444 и
- е-пошта: mips@nbrm.mk.

Деловна поддршка за МИПС во Народната банка во врска со извршување
плаќања во евра:

- телефон: (02) 3 108 376, (02) 3 108 512 и
- е-пошта: mips_eur@nbrm.mk.

Прилог 3

Термински план за работа на МИПС во РАБОТЕН ДЕН МИПС И ТАРГЕТ2 – ПЛАЌАЊА ВО ДЕНАРИ И ЕВРА

Момент 0	07:00
Момент СИСТЕМСКИ СТАРТ	08:00
Момент 1	09:00
Момент 2	10:00
Момент 3	11:00
Момент 4	12:00
Момент 5	14:30
Момент 6	15:30
Момент 7	16:30
Момент 8	16:45
Момент 9	16:55
Момент 10	17:00
Момент 11	17:05
Момент 12	17:45
Момент 13	17:55
Момент 14 По прием на извод од ТАРГЕТ2	
Момент СИСТЕМСКИ КРАЈ	19:30

Термински план за работа на МИПС во РАБОТЕН ДЕН САМО МИПС – ПЛАЌАЊА ВО ДЕНАРИ И ДОМАШНИ ПЛАЌАЊА ВО ЕВРА

Момент СИСТЕМСКИ СТАРТ	08:00
Момент 1	09:00
Момент 2	10:00
Момент 3	11:00
Момент 4	12:00
Момент 5	14:30
Момент 6	15:30
Момент 7	16:30
Момент 8	17:00
Момент 9	17:05
Момент СИСТЕМСКИ КРАЈ	17:30

Термински план за работа на МИПС во РАБОТЕН ДЕН САМО ТАРГЕТ 2 – ПЛАЌАЊА ВО ЕВРА

Момент 0	07:00
Момент СИСТЕМСКИ СТАРТ	08:00
Момент 1	16:45
Момент 2	16:55
Момент 3	17:45
Момент 4	17:55
Момент 5 По прием на извод од ТАРГЕТ2	
Момент СИСТЕМСКИ КРАЈ	19:30